T085 TKL 3 (05) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 42-Tán Thán Thanh Tịnh

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 63 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM BOÁN MÖÔI HAI: TAÙN THAÙN THANH TÒNH

KINH: Baáy giôø, Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân, Tònh aáy raát saâu xa. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Phaùp gì tònh neân thanh tònh aáy raát saâu xa. Phaät daïy: Vì saéc thanh tònh neân thanh tònh aáy raát saâu xa; thoï, töôûng, haønh, thöùc tònh neân boán nieäm xöù tònh cho ñeán taùm Thaùnh ñaïo phaàn tònh; möôøi löïc Phaät tònh, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung tònh; Boà-taùt tònh Phaät tònh neân Nhaát thieát trí, Nhaát thieát chuûng trí tònh, neân tònh aáy raát saâu xa. - Baïch ñöùc Theá Toân! Tònh aáy saùng suoát. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Phaùp gì tònh neân tònh aáy saùng suoát? - Phaät daïy: Baùt-nhaõ Ba-la-maät tònh neân tònh aáy saùng suoát, cho ñeán Thí Ba-la-maät tònh neân tònh aáy saùng suoát; boán nieäm xöù tònh cho ñeán Nhaát thieát trí tònh, neân tònh aáy saùng suoát. - Baïch ñöùc Theá Toân! Tònh aáy khoâng töông tuïc! - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Phaùp gì khoâng töông tuïc, neân tònh khoâng töông tuïc? - Phaät daïy: Saéc khoâng ñi, khoâng töông tuïc, neân tònh aáy khoâng töông tuïc. Cho ñeán trí nhaát thieát chuûng khoâng ñi, khoâng töông tuïc, neân tònh aáy khoâng töông tuïc. - Baïch ñöùc Theá Toân, tònh aáy khoâng nhô. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Phaùp gì khoâng nhô, neân tònh aáy khoâng nhô? - Phaät daïy: Saéc taùnh thöôøng tònh, neân tònh aáy khoâng nhô, cho ñeán trí nhaát thieát chuûng taùnh thöôøng tònh, neân tònh aáy khoâng nhô. - Baïch ñöùc Theá Toân, tònh aáy voâ ñaéc voâ tröôùc (Kinh Ñaïi Baùt Nhaõ ghi: Voâ hieän quaùn - N.D) - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Phaùp gì voâ ñaéc voâ tröôùc, neân tònh aáy voâ ñaéc voâ tröôùc? - Phaät daïy: Saéc voâ ñaéc voâ tröôùc; neân tònh aáy voâ ñaéc voâ tröôùc, cho ñeán trí nhaát thieát chuûng voâ ñaéc voâ tröôùc, neân tònh aáy voâ ñaéc voâ tröôùc. - Baïch ñöùc Theá Toân! Tònh aáy voâ sanh. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Phaùp gì voâ sanh, neân tònh aáy voâ sanh?

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 63 2 - Phaät daïy: Saéc voâ sanh neân tònh aáy voâ sanh, cho ñeán trí nhaát thieát chuûng voâ sanh, neân tònh aáy voâ sanh. - Baïch ñöùc Theá Toân! Tònh aáy khoâng sanh trong coõi Duïc! - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao tònh aáy khoâng sanh trong coõi Duïc? - Phaät daïy: Vì taùnh coõi Duïc khoâng theå coù ñöôïc, neân tònh aáy khoâng sanh trong coõi Duïc. - Baïch ñöùc Theá Toân! Tònh aáy khoâng sanh trong coõi Saéc! - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao tònh aáy khoâng sanh trong coõi Saéc? - Phaät daïy: Vì taùnh coõi Saéc khoâng theå coù ñöôïc, neân tònh aáy khoâng sanh trong coõi Saéc. - Baïch ñöùc Theá Toân! Tònh aáy khoâng sanh trong coõi Voâ saéc. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao tònh aáy khoâng sanh

trong coõi Voâ saéc? - Phaät daïy: Vì taùnh coõi Voâ saéc khoâng theå coù ñöôïc; neân tònh aáy khoâng sanh trong coõi Voâ saéc. - Baïch ñöùc Theá Toân! Tònh aáy voâ tri. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao tònh aáy voâ tri? - Phaät daïy: Vì caùc phaùp boån taùnh ñoän (saùu caên laø lôïi, saùu traàn laø ñoän), neân tònh aáy voâ tri. - Baïch ñöùc Theá Toân! Saéc voâ tri neân tònh aáy tònh! - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao saéc voâ tri neân tònh aáy tònh? - Phaät daïy: Vì saéc töï taùnh khoâng, neân saéc voâ tri, neân tònh aáy tònh. - Baïch ñöùc Theá Toân! Thoï, töôûng, haønh, thöùc voâ tri neân tònh aáy tònh. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao thoï, töôûng, haønh, thöùc voâ tri, neân tònh

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 63 3 aáy tònh? - Phaät daïy: Vì thoï, töôûng, haønh, thöùc töï taùnh khoâng, neân voâ tri, neân tònh aáy tònh. - Baïch ñöùc Theá Toân! Vì heát thaûy phaùp tònh, neân tònh aáy tònh! - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao vì heát thaûy phaùp tònh, neân tònh aáy tònh? - Phaät daïy: Vì heát thaûy phaùp khoâng theå coù ñöôïc, neân heát thaûy phaùp tònh neân tònh aáy tònh. - Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñoái vôùi Taùt-baø-nhaõ khoâng theâm khoâng bôùt. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñoái vôùi Taùt-baø-nhaõ khoâng theâm khoâng bôùt? - Phaät daïy: Phaùp töôùng thöôøng truù, neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät vôùi Taùt- baø-nhaõ khoâng theâm khoâng bôùt. - Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy tònh, ñoái vôùi caùc phaùp khoâng chaáp thoï. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Xaù-lôïi-phaát thöa: Taïi sao Baùt-nhaõ Ba-la-maät tònh, ñoái vôùi caùc phaùp khoâng chaáp thoï? - Phaät daïy: Vì phaùp taùnh baát ñoäng neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät tònh, ñoái vôùi caùc phaùp khoâng chaáp thoï. LUAÄN: Tònh aáy raát saâu xa laø, tònh coù hai thöù: 1. Trí tueä tònh. 2. Phaùp sôû duyeân tònh. Hai tònh naøy ñoái ñaõi nhau; lìa trí tònh khoâng coù duyeân tònh, lìa duyeân tònh khoâng coù trí tònh. Vì sao? Vì taát caû taâm taâm soá phaùp ñeàu do duyeân sanh, neáu khoâng coù duyeân thì trí khoâng sanh, thí nhö khoâng coù cuûi thì löûa khoâng chaùy ñöôïc, vaø do coù trí môùi bieát duyeân laø tònh, khoâng coù trí thì khoâng bieát duyeân tònh. Trong ñaây trí tònh vaø duyeân tònh ñoái ñaõi nhau; ñoù laø phaùp thöôøng cuûa theá gian. Trong ñaây coát noùi thaät töôùng caùc phaùp voán töï thanh tònh, lìa trí lìa duyeân. Vì theo sôû duyeân cuûa taâm taâm soá phaùp thì oâ nhieãm chaúng thanh tònh, thí nhö moùn aên ngon traêm vò ñeå chung vôùi ñoà ñoäc, thì khoâng theå aên. Thaät töôùng caùc phaùp thöôøng tònh, chaúng phaûi Phaät laøm, chaúng phaûi Boà-taùt, Bích-chi Phaät, Thanh vaên vaø phaøm phu theá gian laøm ra, coù Phaät khoâng coù Phaät, töôùng noù vaãn thöôøng truù khoâng hoaïi; noù ôû trong phaùp ñieân ñaûo hö doái vaø quaû baùo, thì oâ nhieãm khoâng tònh. Thanh tònh aáy coù nhieàu danh töï, hoaëc goïi laø nhö, hoaëc goïi laø phaùp taùnh, thaät teá, Baùt-nhaõ Ba-la-maät, hoaëc goïi laø ñaïo, hoaëc goïi voâ sanh voâ dieät, khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, voâ trí, voâ ñaéc, hoaëc goïi laø roát raùo khoâng v.v... voâ löôïng voâ bieân danh töï nhö vaäy. Xaù-lôïi-phaát quaùn töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy tuy khoâng theå thaáy,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 63 4 khoâng theå nghe, khoâng theå noùi, khoâng theå phaù hoaïi, nhöng huûy baùng thì maéc voâ löôïng toäi, tín thoï tu haønh thì ñöôïc quaû baùo Voâ thöôïng. Xaù-lôïi-phaát phaùt taâm hoan hyû hy höõu baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Tònh aáy raát saâu xa. Phaät daïy: Ñieàu oâng thaáy cho laø hy höõu, trong thaät töôùng coøn quaù hôn ñieàu oâng thaáy. Trong taát caû phaùp roát raùo thanh tònh khoâng dính maéc, cho ñeán theå thanh tònh cuõng khoâng dính maéc, aáy goïi laø roát raùo thanh tònh. Laïi nöõa, oâng chuû thanh tònh, laø chö Phaät trong ba ñôøi möôøi phöông, chö Phaät cuõng khoâng dính maéc thanh tònh aáy; theá neân noùi roát raùo thanh tònh. Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh, hay laøm cho heát thaûy Hieàn Thaùnh döùt voâ bieân khoå. Ñöôïc lôïi ích lôùn maø cuõng khoâng dính maéc Baùt-nhaõ Ba- la-maät. Coù voâ löôïng nhaân duyeân roát raùo thanh tònh nhö vaäy neân tònh aáy raát saâu xa. Xaù-lôïi-phaát hoûi: Phaùp gì roát raùo thanh tònh neân tònh aáy raát saâu xa? Phaät ñaùp: Caùc phaùp saéc v.v... roát raùo thanh tònh neân tònh aáy raát saâu xa. Vì sao? Vì caùc phaùp saéc v.v... goác ngoïn nhaân quaû thanh tònh, neân tònh aáy raát saâu xa, nhö phaåm treân noùi: Boà-taùt quaùn haïnh ñoái vôùi saéc v.v... ñaõ döùt neân ñöôïc thanh tònh nhö vaäy. Do theá neân goïi saéc v.v... thanh tònh. Tònh aáy hay phaù hyù luaän voâ minh ñoái vôùi heát thaûy phaùp, hay giuùp cho trí tueä roát raùo khoâng ñöôïc saùng suoát, theá neân noùi laø thanh tònh saùng suoát. Tu haønh dieäu phaùp cuûa Boà-taùt nhö Thí Ba-la-maät v.v... neân ñöôïc thanh tònh saùng suoát aáy. Tònh aáy hay ñöa ñeán Höõu dö Nieát-baøn neân noùi laø thanh tònh saùng suoát; ñöa ñeán Voâ dö Nieát-baøn neân noùi tònh aáy khoâng töông tuïc. Tröôùc duøng ba Tam-muoäi khoâng khoâng v.v... boû caùc thieän phaùp, thoï maïng toái haäu töï nhieân chaám döùt, naêm uaån khoâng ñi cuõng khoâng töông tuïc, neân tònh aáy khoâng töông tuïc. Vì moät traêm leû taùm phieàn naõo khoâng theå ngaên che laøm oâ nhieãm tònh, neân noùi laø tònh voâ caáu. Thaät haønh ñaïo caùc phaùp thaät töôùng baát nhò aáy, töø taâm khoå phaùp nhaãn cho ñeán taâm thöù möôøi laêm, goïi laø Ñaéc; taâm thöù möôøi saùu, (Taâm quaùn lyù Töù ñeá qua möôøi saùu ñoaïn laø khoå phaùp nhaãn, khoå phaùp trí; taäp phaùp nhaãn, taäp phaùp trí; dieät phaùp nhaãn, dieät loaïi Nhaãn, dieät loaïi trí; ñaïo loaïi Nhaãn, ñaïo loaïi trí - ND) ñöôïc quaû Sa-moân, goïi laø Tröôùc (tröôùc laø ñaém tröôùc vaøo choã chöùng ñaéc khoâng ñoïa laïc). Laïi nöõa, tu saùu Ba-la-maät, cho ñeán khi sanh taâm nhu thuaän nhaãn, goïi laø ñaéc, phaùt sanh voâ sanh, voâ sanh phaùp nhaãn, vaøo Boà-taùt vò, goïi laø tröôùc. Ñoái vôùi phaùp thanh tònh aáy, duøng taâm voâ sôû ñaéc, khoâng coù hai vieäc aáy, neân goïi laø Khoâng ñaéc khoâng tröôùc. Tu phaùp nhö vaäy, bieát heát thaûy phaùp roát raùo khoâng; vì roát raùo khoâng, neân khoâng thuû töôùng, vì khoâng thuû töôùng, neân khoâng khôûi laøm ba nghieäp; vì khoâng laøm ba nghieäp neân khoâng sanh vaøo theá gian. Theá gian töùc ba

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 63 5 coõi, trong ñaây vì hai nhaân duyeân neân khoâng sanh: 1. Ba thöù sanh nghieäp khoâng khôûi leân. 2. Ba coõi töï taùnh khoâng theå coù ñöôïc. Trong ñaây Phaät toång noùi nhaân duyeân, töùc laø ba coõi töï taùnh khoâng, neân noùi saéc v.v... trong ba coõi töï taùnh khoâng theå coù ñöôïc,

tònh aáy voâ tri, vì caùc phaùp aùm ñoän, nhö phaåm treân ñaõ noùi. Heát thaûy phaùp taùnh thöôøng chaúng sanh, vì chaúng sanh neân khoâng theå coù ñöôïc, vì khoâng theå coù ñöôïc neân roát raùo thanh tònh. Xaù-lôïi-phaát ñöôïc Thanh vaên Ba-la-maät, coøn Phaät laø baäc Nhaát thieát trí, nhaân hai vò hoûi ñaùp, neân caùc Boà-taùt tham tröôùc Baùt-nhaõ Ba-la-maät; vì theá Xaù-lôïi-phaát muoán döùt loøng tham tröôùc Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuûa hoï, neân noùi: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät tuy coù coâng ñöùc nhö vaäy, vì roát raùo thanh tònh, neân noùi ñoái vôùi Taùt-baø-nhaõ cuõng khoâng ích khoâng toån, nhö trong moäng huyeãn, tuy coù ñöôïc maát, cuõng khoâng ích khoâng toån, thí nhö hö khoâng roát raùo thanh tònh khoâng coù gì, song cuõng nhaân hö khoâng maø coù vieäc thaønh töïu, vaø cuõng khoâng ñöôïc noùi hö khoâng coù taïo taùc, cuõng khoâng ñöôïc noùi hö khoâng khoâng coù lôïi ích. Thí Ba-la-maät nhaân Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø coù Sôû taùc, theá neân noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng ích khoâng toån. Baùt-nhaõ Ba-la-maät quaùn heát thaûy phaùp coù loaïi baát tònh, voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, baát sanh, baát dieät, chaúng phaûi baát sanh, chaúng phaûi baát dieät v.v... ñuû caùc nhaân duyeân taùn thaùn, döùt hyù luaän veà caùc quaùn, döùt ñöôøng ngoân ngöõ, neân noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät thanh tònh, khoâng chaáp thuû ñoái caùc phaùp. Döùt hyù luaän veà caùc quaùn, döùt ñöôøng ngoân ngöõ, töùc laø vaøo töôùng phaùp taùnh, theá neân trong ñaây noùi phaùp taùnh baát ñoäng. KINH: Baáy giôø, Tueä-maïng Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Vì ngaõ tònh neân saéc tònh. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Tu-boà-ñeà thöa: Vì nhaân duyeân gì maø ngaõ tònh neân saéc tònh, roát raùo tònh? - Phaät daïy: Ngaõ khoâng coù gì cuûa chính noù neân saéc khoâng coù gì cuûa chính noù, roát raùo tònh. - Baïch ñöùc Theá Toân! Ngaõ tònh neân thoï, töôûng, haønh, thöùc tònh. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Tu-boà-ñeà thöa: Vì nhaân duyeân gì neân ngaõ tònh; thoï, töôûng, haønh, thöùc tònh neân roát raùo tònh? - Phaät daïy: Ngaõ khoâng coù gì cuûa chính noù, neân thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng coù gì cuûa chính noù, neân roát raùo tònh. - Baïch ñöùc Theá Toân! Ngaõ tònh neân Thí Ba-la-maät tònh, ngaõ tònh neân Giôùi Ba-la-maät tònh, ngaõ tònh neân Nhaãn Ba-la-maät tònh, ngaõ tònh neân Taán Ba-la-maät tònh, ngaõ tònh neân Thieàn Ba-la-maät tònh.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 63 6 - Baïch ñöùc Theá Toân! Ngaõ tònh neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät tònh. Ngaõ tònh neân Boán nieäm xöù tònh. Ngaõ tònh neân cho ñeán Taùm thaùnh ñaïo phaàn tònh. Ngaõ tònh neân möôøi löïc Phaät tònh. Ngaõ tònh neân cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung tònh. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Tu-boà-ñeà thöa: Vì nhaân duyeân gì, neân Thí Ba-la-maät tònh, ngaõ tònh cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung tònh? - Phaät daïy: Vì ngaõ khoâng coù gì cuûa chính noù, neân Thí Ba-la-maät khoâng coù gì cuûa chính noù, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng coù gì cuûa chính noù, neân tònh. - Baïch ñöùc Theá Toân! Ngaõ tònh neân Tu-ñaø-hoaøn quaû tònh; ngaõ tònh neân Tö-ñaø-haøm quaû tònh; ngaõ tònh neân A-na-haøm quaû tònh; ngaõ tònh neân A-la-haùn quaû tònh; ngaõ tònh neân Bích-chi Phaät ñaïo tònh; ngaõ tònh neân Phaät ñaïo tònh. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. Tu-boà-ñeà thöa: Vì nhaân gì ngaõ tònh, neân Tu-ñaø-hoaøn quaû tònh, Tö-

ñaø-haøm quaû tònh, A-na-haøm quaû tònh, A-la-haùn quaû tònh, Bích-chi Phaät ñaïo tònh, Phaät ñaïo tònh? - Phaät daïy: Vì töï töôùng khoâng. - Baïch ñöùc Theá Toân! Ngaõ tònh neân Nhaát thieát trí tònh. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Tu-boà-ñeà thöa: Vì nhaân duyeân gì ngaõ tònh neân Nhaát thieát trí tònh? - Phaät daïy: Vì voâ töôùng voâ nieäm. - Baïch ñöùc Theá Toân! Vì hai tònh neân voâ ñaéc voâ tröôùc. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Tu-boà-ñeà thöa: Vì nhaân duyeân gì, do hai tònh neân voâ ñaéc voâ tröôùc, laø roát raùo tònh? - Phaät daïy: Vì khoâng nhô khoâng saïch. - Baïch ñöùc Theá Toân! Vì ngaõ voâ bieân neân saéc tònh, thoï, töôûng, haønh, thöùc tònh. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Tu-boà-ñeà thöa: Vì nhaân duyeân gì ngaõ voâ bieân neân saéc tònh? Thoï, töôûng, haønh, thöùc tònh? - Phaät daïy: Vì roát raùo khoâng, voâ thæ khoâng. - Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt bieát ñöôïc nhö vaäy, aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt Baùt-nhaõ Ba-la-maät. - Phaät daïy: Vì roát raùo tònh. - Tu-boà-ñeà thöa: Vì nhaân duyeân gì Boà-taùt ma-ha-taùt bieát ñöôïc nhö vaäy, goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt Baùt-nhaõ Ba-la-maät? - Phaät daïy: Vì bieát ñaïo chuûng. - Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 63 7 do söùc phöông tieän (trí tueä) thì nghó raèng: Saéc chaúng bieát saéc; thoï, töôûng, haønh, thöùc chaúng bieát thoï, töôûng, haønh, thöùc; phaùp quaù khöù chaúng bieát phaùp quaù khöù, phaùp vò lai chaúng bieát phaùp vò lai, phaùp hieän taïi chaúng bieát phaùp hieän taïi. - Phaät daïy: Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät do söùc phöông tieän khoâng nghó raèng: “ta thí cho ngöôøi kia, ta trì giôùi, trì giôùi nhö vaäy; ta tu Nhaãn, tu Nhaãn nhö vaäy; ta tinh taán, tinh taán nhö vaäy; ta nhaäp thieàn, nhaäp thieàn nhö vaäy; ta tu trí tueä, tu trí tueä nhö vaäy; ta ñöôïc phöôùc ñöùc, ñöôïc phöôùc ñöùc nhö vaäy; ta seõ vaøo phaùp vò Boà-taùt, ta seõ laøm nghieâm tònh coõi Phaät, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sanh, seõ ñöôïc trí nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà, Boà-taùt ma-ha-taùt! AÁy tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, do söùc phöông tieän, khoâng coù caùc öùc töôûng phaân bieät: noäi khoâng, ngoaïi khoâng, noäi ngoaïi khoâng, khoâng khoâng, ñaïi khoâng, ñeä nhaát nghóa khoâng, höõu vi khoâng, voâ vi khoâng, voâ thæ khoâng, taùn khoâng, taùnh khoâng, chö phaùp khoâng, töï töôùng khoâng. Tu-boà-ñeà, aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät; do söùc phöông tieän neân khoâng coù chöôùng ngaïi. LUAÄN: Ban ñaàu Phaät sai Tu-boà-ñeà noùi Baùt-nhaõ, neáu coù lôøi noùi gì, khoâng neân tìm nhaân duyeân cuûa noù, neáu ngöôøi khaùc noùi thì neân tìm nhaân duyeân. Xaù-lôïi-phaát ñaõ hoûi töôùng thanh tònh, Phaät taùc chöùng, nay Tu-boà- ñeà noùi töôùng thanh tònh, Phaät cuõng taùc chöùng. Ngaõ thanh tònh neân naêm uaån thanh tònh laø, nhö ngaõ roát raùo khoâng coù gì cuûa chính noù, khoâng theå coù ñöôïc, naêm uaån cuõng nhö vaäy, roát raùo khoâng, töùc laø ngaõ thanh tònh. Naêm uaån thanh tònh khoù hieåu, ngaõ “khoâng” deã hieåu, nhöng naêm uaån “khoâng” khoù hieåu, theá neân laáy vieäc deã hieåu duï vieäc khoù hieåu. Saùu Ba-la-maät cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung; quaû Tu-ñaø- hoaøn cho ñeán Phaät ñaïo cuõng nhö vaäy. Vì ngaõ tònh neân phaùp cuõng tònh. Hoûi: Treân noùi ngaõ khoâng coù gì cuûa chính noù neân saéc cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng

chung cuõng khoâng coù gì cuûa chính noù, nay côù sao noùi quaû Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Phaät ñaïo, töï töôùng khoâng? Ñaùp: Ngaõ do nhaân duyeân hoøa hôïp giaû goïi laø sanh, ñoái vôùi voâ ngaõ coù ñieân ñaûo chaáp ngaõ, theá neân noùi ngaõ hö doái, khoâng coù gì cuûa chính noù. Vì naêm uaån thuoäc ôû nhaân duyeân, neân khoâng coù gì cuûa chính noù. Thí Ba-la- maät v.v... tuy thieän maø laø phaùp höõu vi taïo taùc, coøn Boà-taùt thaáy ñuùng thöïc neân noùi laø khoâng coù gì cuûa chính noù, quaû Tu-ñaø-hoaøn v.v... laø phaùp voâ vi, phaùp voâ vi töï töôùng khoâng, nghóa laø voâ sanh voâ dieät, voâ truù voâ dò, theá neân khoâng noùi laø khoâng coù gì cuûa chính noù, chæ noùi laø töï töôùng khoâng. Laïi nöõa, vì nôi phaùp höõu vi vì taø haïnh nhieàu neân noùi laø khoâng coù gì cuûa chính noù, trong phaùp voâ vi vì khoâng sanh dieät, khoâng taø haïnh, neân noùi laø töï töôùng khoâng.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 63 8 Ngaõ tònh, trí nhaát thieát chuûng tònh laø, vì Boà-taùt hieåu saâu neân voâ töôùng voâ nieäm. Voâ töôùng laø voâ töôùng tam-muoäi, voâ nieäm laø ñoái vôùi voâ töôùng tam-muoäi cuõng khoâng nieäm. Nay Tu-boà-ñeà bieát Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaät thanh tònh, neân baïch Phaät vì hai tònh neân voâ ñaéc voâ tröôùc. Thanh tònh coù hai thöù: 1. Duøng nhò phaùp thanh tònh. 2. Duøng baát nhò phaùp thanh tònh. Nhò phaùp thanh tònh laø danh töï thanh tònh; duøng baát nhò phaùp thanh tònh laø chaân thanh tònh. Phaät daïy: Töôùng caùc phaùp roát raùo khoâng, taïi sao duøng nhò phaùp thanh tònh, coù ñaéc coù tröôùc? Trong ñaây noùi nhaân duyeân; töùc laø heát thaûy phaùp khoâng nhô khoâng saïch. Trong hai thanh tònh, phaân bieät laø nhô laø saïch. Vì ngaõ voâ bieân neân naêm uaån thanh tònh laø, nhö ngaõ khoâng, vì khoâng neân voâ bieân, naêm uaån cuõng nhö vaäy. Hoûi: Thöôøng noùi vì roát raùo thanh tònh, nay côù sao laïi noùi roát raùo khoâng, voâ thæ khoâng? Ñaùp: Roát raùo khoâng töùc laø roát raùo thanh tònh. Vì ngöôøi ta sôï khoâng, neân khoâng noùi chöõ khoâng, maø noùi chöõ thanh tònh. Trong ñaây noùi ngaõ voâ bieân, ngaõ töùc laø chuùng sanh, chuùng sanh khoâng. Vì sao? Vì voâ thæ khoâng. Noùi bieát ñöôïc nhö vaäy aáy goïi Baùt-nhaõ laø, coù theå thaáy chuùng sanh khoâng, phaùp khoâng, heát thaûy phaùp roát raùo khoâng, aáy goïi laø Baùt-nhaõ Ba- la-maät. Baùt-nhaõ Ba-la-maät töùc laø roát raùo thanh tònh. Chö Phaät thöôøng ñaùp roát raùo khoâng, theá neân hoûi: Neáu roát raùo khoâng, sao coøn noùi Boà-taùt bieát ñöôïc nhö vaäy, goïi laø Boà-taùt Baùt-nhaõ? (ñaây naïn roát raùo khoâng, Vì roát raùo khoâng thì khoâng coù bieát). Phaät daïy: Bieát ñaïo chuûng. Boà-taùt tuy bieát heát thaûy phaùp roát raùo khoâng, song muoán laøm chuùng sanh bieát ñöôïc roát raùo khoâng aáy, ñeå xa lìa taâm chaáp tröôùc. Chæ vì phaù taâm chaáp tröôùc neân noùi roát raùo khoâng, chöù chaúng phaûi thaät coù nhaát ñònh (noùi roát raùo khoâng, töùc laø ñaùp veà Ñaïo chuûng trí). Baáy giôø, Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Ngöôøi tu Baùt-nhaõ nghó raèng: Saéc chaúng bieát saéc v.v... YÙ Phaät, Baùt-nhaõ khoâng coù ñònh töôùng, chæ vì Ñaïo chuûng trí neân phaân bieät noùi (1. Nhaát thieát trí, laø trí cuûa Nhò thöøa, bieát toång töôùng caùc phaùp, töùc laø bieát töôùng khoâng, nhieàu tröôøng hôïp nhöùt thieát cuõng laø trí cuûa Phaät. 2. Ñaïo chuûng trí, laø trí cuûa Boà- taùt, bieát ñaïo phaùp moãi moãi sai bieät; 3. Nhaát thieát chuûng trí, laø trí cuûa Phaät, saùng

suoát vieân maõn, thoâng ñaït toång töôùng bieät töôùng, bieát phaùp hoùa ñaïo döùt hoaëc sai khaùc. Ñuùng thaät ba trí khoâng rôøi nhau -N.D). Khieán Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ coù phöông tieän neân phaùp tuy roát raùo khoâng, cuõng bieát raèng saéc chaúng bieát saéc v.v... nhö vaäy. Quaùn heát thaûy phaùp roát raùo khoâng, chæ

coù trí tueä naêng quaùn toàn taïi, khoâng neân roát raùo khoâng, Vì daãn ñaïo cuûa taâm chaáp tröôùc chuùng sanh neân khieán vaøo roát raùo khoâng. Phaät ñaùp: Neáu Boà-taùt tu Baùt-nhaõ coù phöông tieän, thì coù theå quaùn phaùp beân ngoaøi roát raùo khoâng, saéc chaúng bieát saéc v.v..., beân trong töï quaùn noäi taâm cuõng vôùi löïc phöông tieän nhö vaäy. Neáu khi tu boá thí, khoâng khôûi taâm nghó raèng: Ta thí cho, ngöôøi kia nhaän laáy. Tröôùc ñaây Tu-boà-ñeà noùi saéc chaúng bieát saéc, laø heát thaûy phaùp khoâng, cho neân khoâng bieát nhau. Khoâng bieát nhau neân khoâng laøm. Phaù hai söï töùc laø phaù ngöôøi nhaän vaø vaät boá thí (hai söï naøy ñeàu ôû beân ngoaøi). Nay thì phaù ngöôøi cho, cho ñeán phaù ngaõ. Tu trí nhaát thieát chuûng cuõng nhö vaäy. Trong ñaây noùi nhaân duyeân; Boà-taùt tu Baùt-nhaõ, nhôø söùc phöông tieän neân khoâng phaân bieät nhö vaäy. Vì noäi khoâng neân cho ñeán töï töôùng khoâng, möôøi ba khoâng aáy phaù caùc phaùp troïn heát, coøn naêm thöù “khoâng” sau laø toång töôùng, aáy goïi laø Boà-taùt khoâng coù chi ngaên ngaïi. Khoâng coù chi ngaên ngaïi laø vì laáy möôøi taùm khoâng aáy maø khoâng heát thaûy phaùp, khoâng coù chi ngaên ngaïi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.